

Cameratoezicht

Wat kan en wat mag?

1. Inleiding

1.1 Raadsmotie

De raad van Albrandswaard heeft op 7 juli 2014 de motie aangenomen waarin wordt gevraagd of cameratoezicht ingezet kan worden voor het tegengaan van diefstal van en uit auto's en woninginbraken. Tevens is gevraagd op welke wijze de APV hiervoor moet worden aangepast.

1.2 Maatschappelijke context

Inwoners en ondernemers stellen aan de gemeente de vraag om gebruik te maken van cameratoezicht. Vervelende ervaringen geven hen hiertoe aanleiding. Bijvoorbeeld overlastsituaties in de dorpscentra en wijken, vernielingen aan geparkeerde auto's, diefstal van goederen uit geparkeerde (vracht-) auto's.

Cameratoezicht kan een hulpmiddel zijn voor het handhaven van de openbare orde en het opsporen van daders van strafbare feiten. Het kan bijdragen aan het veiligheidsgevoel van mensen.

Er klinken echter ook tegengeluiden. Met cameratoezicht in de openbare ruimte wordt de privacy van burgers geschonden. Immers, er wordt vastgelegd wie zich waar op welk moment bevindt.

Veiligheids- en privacyvraagstukken: ze kunnen op gespannen voet staan met elkaar. Dit vraagt in elke situatie waarin het gebruik van cameratoezicht wordt overwogen om een uiterst zorgvuldige bestuurlijke afweging. Immers, twee belangrijke grondrechten zijn hier in het geding.

1.3 Doel notitie

Deze notitie heeft als doel de raad mede aan de hand van de geboden informatie in de gelegenheid te stellen afwegingen te maken het cameratoezicht vanuit de gemeente te faciliteren.

De notitie schetst in hoofdstukken 2 en 3 een algemeen beeld van de verschillende vormen van cameratoezicht en hun consequenties. Daarbij geef ik onder meer aan wie bevoegd is een besluit te nemen. Tevens vermeld ik om welke belangen en motieven het dient te gaan.

In hoofdstuk 4 beantwoord ik met behulp van de informatie uit de eerdere onderdelen de concrete vragen uit de raadsmotie.

2. Vormen van cameratoezicht

Cameratoezicht kan worden ingezet voor toezicht en handhaving in de openbare orde en voor het bewaken en beveiligen.

Er bestaan verschillende vormen van cameratoezicht:

- vast cameratoezicht;
- mobiel cameratoezicht;
- privaat cameratoezicht.

2.1 Vast cameratoezicht

De Gemeentewet (artikel 151c) biedt de burgemeester, op grond van een verordening van de raad, de mogelijkheid om vaste camera's te plaatsen in de openbare ruimte. Hierbij gelden de volgende aandachtspunten:

- vaste camera's kunnen worden geplaatst in het belang van de handhaving van de openbare orde en ter voorkoming van strafbare feiten die invloed hebben op orde en rust in de samenleving;
- de plaatsing van camera's moet voldoen aan de eisen van subsidiariteit en proportionaliteit. Dit betekent dat bekeken moet worden of niet op een andere, minder ingrijpende manier, het probleem kan worden opgelost. Voordat een besluit wordt genomen moet een uitgebreide veiligheidsanalyse¹ worden gemaakt;
- vast cameratoezicht heeft een signalerende functie;
- het toezicht is voor een bepaalde duur. Met de Officier van Justitie bepaalt de burgemeester de periode waarin de camera's daadwerkelijk mogen worden gebruikt. De beelden mogen 4 weken worden bewaard;
- de beelden mogen alleen worden gebruikt voor de opsporing van strafbare feiten;
- de regie op de uitvoering ligt bij de politie.

2.2 Mobiel cameratoezicht

De politie kan mobiel cameratoezicht inzetten op basis van artikel 3 Politiewet. Hierbij gelden de volgende aandachtspunten:

- mobiele camera's kunnen voor een korte periode worden geplaatst in het belang van de handhaving van de openbare orde en ter voorkoming van strafbare feiten die invloed hebben op orde en rust in de samenleving;
- er mag geen sprake zijn van stelselmatige observatie. Dit kan alleen als er sprake is van verdenking t.o.v. een persoon of een groep personen van bepaalde (zwaardere) strafbare feiten op grond van het wetboek van Strafvordering en na bevel van de Officier van Justitie.²
- het betreft een bevoegdheid van de politie;
- voor het instellen van mobiel cameratoezicht wordt afgestemd met de burgemeester;
- de regie op de uitvoering ligt bij de politie.

Op dit moment kan mobiel cameratoezicht alleen worden ingezet op basis van artikel 3 Politiewet. De Gemeentewet biedt enkel een mogelijkheid voor vast cameratoezicht. Er ligt een wetswijziging bij de Eerste Kamer waarin wordt voorgesteld het woordje 'vast' in artikel 151c Gemeentewet te schrappen. Hierdoor krijgen gemeenten ook de mogelijkheid mobiel cameratoezicht in te zetten.

2.3 Privaat cameratoezicht

In privégebouwen en op privéterreinen (niet-openbare ruimten) mogen camera's ook worden ingezet om eigendommen en personen te beschermen. Bijvoorbeeld in winkels, op bedrijventerreinen en in parkeergarages. Een privépersoon (particulier of bedrijf) mag camera's inzetten ter bescherming van zijn zaak en/of goederen. In de praktijk komt dit al vaak voor. Mits de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de eisen rondom subsidiariteit en proportionaliteit in acht wordt genomen zijn private partijen vrij deze vorm cameratoezicht in te zetten.

2.4 Samengevat

- Vast cameratoezicht kan door de burgemeester, na toestemming van de raad en na een grondige veiligheidsanalyse, worden ingezet op basis van artikel 151c Gemeentewet.
- Mobiel cameratoezicht kan door de politie worden ingezet op basis van artikel 3 Politiewet.
- Privaat cameratoezicht kan door particulieren worden ingezet ter bescherming van personen en eigendommen op eigen terrein.

¹ Er moet sprake zijn van een gebied waarin zich onveilige situaties of met enige regelmaat wanordelijkheden voordoen.

² Bron: OM Rotterdam

3. Consequenties

3.1 Privacy

Voor alle vormen van cameratoezicht geldt dat de regels rondom privacy in acht moeten worden genomen. De Wet Bescherming Persoonsgegevens stelt eisen aan het opnemen, het verwerken en bewaren van camerabeelden. Voorafgaand aan het toepassen van cameratoezicht dient, op basis van de Wet Bescherming Persoonsgegevens, met de betrokken partners een convenant getekend te worden waarin de afspraken over informatiedeling worden vermeld.

Het beeldmateriaal mag alleen gebruikt worden tegen een verdachte bij een strafrechtelijke zaak en niet in andere gevallen. Daarnaast mag het beeldmateriaal alleen worden uitgekeken door getraind politiepersoneel.

3.2 Financiële consequenties

Vaste camera's

Voor de aanschaf en installatie van vaste camera's moeten eenmalig kosten worden gemaakt (aanleg, aanschaf, etc.). Per camera gaat het om een bedrag van ongeveer € 15.000. De jaarlijkse kosten (personeel, beheer & onderhoud, vervanging, elektra, verbinding, etc.) bedragen ongeveer € 8.000 per camera. Dit bedrag is sterk afhankelijk van het aantal camera's dat wordt geplaatst en de beschikbaarheid van infrastructurele voorzieningen op de betreffende locatie. In de praktijk is het aanbrengen van een dekkend systeem met vaste camera's een kostbare investering waar enkele tonnen mee gemoeid zijn.

Mobiele camera's

Het aanschaffen van een mobiele camera kost ongeveer € 60.000. De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen ongeveer € 6.000³. Tevens moeten er ICT-voorzieningen worden aangeschaft en moet personeel worden ingezet voor de verplaatsing van de camera's en de communicatie voorafgaand aan het plaatsen van de Mobiele Camera Unit.

Door de beperkte hoeveelheid mobiele camera's bij de politie komt het in de praktijk voor dat gemeenten de camera's aanschaffen, waarna deze in bruikleen aan de politie wordt gegeven.

3.3 Juridische consequenties

Vaste camera's

Op basis van artikel 151c Gemeentewet kan de raad bij verordening de burgemeester de bevoegdheid verlenen om cameratoezicht in te zetten. In onze gemeente is een dergelijke verordening er (nog) niet. Zolang de verordening ontbreekt beschikt de burgemeester niet over de bevoegdheid te besluiten tot plaatsing van camera's.

De burgemeester stelt, na overleg met de Hoofdofficier van Justitie in het zogeheten "driehoeksoverleg", de periode vast waarin het daadwerkelijk gebruik van de camera's plaatsvindt. Het driehoeksoverleg is het wettelijk⁴ overleg dat tussen burgemeester, Officier van Justitie en de politie plaatsvindt. Na het besluit in de driehoek neemt de burgemeester het formele aanwijzingsbesluit. Hierna informeert hij de gemeenteraad. Vervolgens worden inwoners/ondernemers geïnformeerd over het aanwijzingsbesluit.

³ Bron: gemeente Ridderkerk

⁴ Artikel 14 van de Politiewet

Mobiele camera's

Mobiele camera's kunnen worden ingezet op basis van de Politiewet. Dit vereist geen juridische handeling van de gemeente.

4. Raadsmotie

In dit deel wordt ingegaan op de vraag of cameratoezicht ingezet kan worden voor het tegengaan van diefstal van en uit auto's en woninginbraken. Daarnaast wordt gekeken op welke wijze de APV hiervoor moet worden aangepast. De aanleiding voor het beantwoorden van deze vragen is de motie die op d.d. 7 juli 2014 door de gemeenteraad van Albrandswaard is aangenomen.

4.1 Kan mobiel cameratoezicht worden ingezet voor het tegengaan van diefstal van en uit auto's en woninginbraken?

Ja, de politie kan besluiten mobiel cameratoezicht voor een beperkte periode in te zetten voor de in de vraag genoemde vormen van criminaliteit. Hierbij zijn echter de nodige kanttekeningen te plaatsen.

Een eerste kanttekening hierbij is dat in de praktijk het toepassen van mobiel cameratoezicht voor deze vormen van criminaliteit niet eenvoudig is. Diefstallen en inbraken in auto's en woningen vinden op willekeurige tijdstippen en verschillende locaties plaats. In welke straat of op welke locatie plaats je de camera? Het gericht inzetten van mobiele camera's is daardoor lastig. Voor dit doel heeft de politie tot op heden in Albrandswaard en omgeving nog geen mobiele camera's ingezet. Uit gesprekken met de politie blijkt dat het niet te verwachten is dat een mobiele camera een groot effect heeft op het opsporen van auto- en woningbrekers. De mobiele camera is vooral effectief voor het handhaven van de openbare orde in uitgaansgebieden, op overlastgevendende locaties en bij evenementen. De beschikbare mobiele camera's in de politie eenheid Rotterdam worden vooral voor dit doel ingezet. De tweede kanttekening is dan ook de beperkte beschikbaarheid van de mobiele camera's. De politie beschikt slechts over 6 mobiele camera units in de regio. Deze camera's worden veelal ingezet op de hiervoor beschreven locaties. Uit ervaringen van omliggende gemeenten blijkt dat de camera juist op deze locaties ook daadwerkelijk meer openbare orde verstoringen signaleert. Door de grote vraag naar inzet in deze gebieden zijn de beschikbare camera's vaak "bezet". De mogelijkheden om mobiele camera's te plaatsen in woonwijken zijn daarmee beperkt.

De derde kanttekening is dat de kwaliteit van de mobiele camerabeelden niet optimaal is. Dit betekent dat persoonsherkenning niet is gegarandeerd.

Ter overweging:

Wanneer uw raad het, met inachtneming van de kanttekeningen, belangrijk vindt de politie in staat te stellen in onze gemeente een mobiele camera in te zetten dient deze door de gemeente te worden aangeschaft en aan de politie in bruikleen te worden gegeven.

De jaarlijkse kapitaallasten (afschrijving en rente) bedragen € 14.700. De jaarlijkse onderhoudslasten bedragen € 6.000. Hiervoor is echter nog geen financiële dekking.

4.2 Op welke wijze moet de APV hiervoor worden aangepast?

Voor het inzetten van mobiel cameratoezicht is geen wijziging van de APV nodig. Deze inzet is gebaseerd op artikel 3 Politiewet.

Voor het inzetten van vast cameratoezicht dient de gemeenteraad bij verordening deze bevoegdheid aan de burgemeester te geven. Zoals omschreven in hoofdstuk 2 van deze notitie ligt op dit moment een wetsvoorstel bij de Eerste Kamer om ook mobiel cameratoezicht mogelijk te maken op basis van de Gemeentewet artikel 151c.

Voorstel:

Indien dit wetsvoorstel wordt aangenomen is het wenselijk in de APV een bepaling op te nemen waarin de gemeenteraad de burgemeester de bevoegdheid geeft zowel vast als mobiel cameratoezicht in te zetten.

Voorgesteld wordt deze APV bepaling, na aanname van het wetsvoorstel door de Eerste Kamer, aan de gemeenteraad aan te bieden.

De burgemeester van Albrandswaard,

drs. Hans-Christoph Wagner